

Ryszard Szwoch

Świadomi tradycji i nowych zadań

Rocznik Towarzystwa Literackiego imienia Adama Mickiewicza 16, 153-155

1981

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

Pomnik Adama Mickiewicza w Starogardzie Gdańskim odsłonięty 23 września 1956 r.
Projektował I. Zelek

Medal pamiątkowy ku czci ks. dra Bernarda Sychty

Fot. H. Borkowska

Ryszard Szwoch

ŚWIADOMI TRADYCJI I NOWYCH ZADAŃ

Starogardzki Oddział Towarzystwa Literackiego im. Adama Mickiewicza jest najmłodszym spośród 36 placówek terenowych. Powołanie naszego oddziału zbiegło się z jubileuszowymi obchodami 100-lecia Gimnazjum i Liceum Ogólnokształcącego w Starogardzie Gdańskim.

Szacowna uczelnia średnia na przestrzeni minionego wieku niezmiennie pełniła rolę ważnego ośrodka naukowego; jako najstarsza w mieście, a druga na Ziemi Kociewskiej, oddziaływała wychowawczo na liczne pokolenia, świadcząc prócz głębokiej wiedzy także o aktywnym uczestnictwie w życiu społecznym, gospodarczym i kulturalnym. Przez cały ten czas, zwłaszcza zaś w latach międzywojennych, szkoła stanowiła centrum kulturalno-oświatowe Kociewia, stwarzając okazję do rozwijania zainteresowań naukowych wychowanków, umożliwiając pracę w kółkach zainteresowań, dając możliwość publikowania rezultatów badań naukowych a także twórczości literackiej w drukowanych sprawozdaniach z pracy szkoły, w powielanym periodyku uczniowskim „Satura Lanx”, czy wreszcie w kilku dziennikach miejscowych. Ambicje oddziaływania kulturalno-oświatowego na miejscowe środowisko zdecydowały, że w murach szkoły został utworzony Uniwersytet Powszechny, którego działalność (wykłady, odczyty, wystawy etc.) w znacznym stopniu przyczyniła się do aktywizacji kulturalnej miejscowego społeczeństwa. Dorobek szkoły w tej dziedzinie wzbogacony został w latach powojennych m.in. przez powołanie orkiestry symfonicznej, która organizowała koncerty dla grona pedagogicznego i kolegów, także i przede wszystkim zaś dla starogardzkich melomanów.

Miejscowe środowisko humanistyczne szczególnie zainteresowaniem darzyło wszelkie inicjatywy, które miały na celu odzwierciedlenie wzajemnych związków pisarzy i ludzi kultury z ziemią kociewsko-pomorską. Głębokie i żywe tradycje mickiewiczowskie na Pomorzu, by wspomnieć choćby istnienie w gimnazjach pomorskich organizacji filomackich pod nazwą „Mickiewicz”, także głęboki kult wieszczą w tutejszym społeczeństwie, datujący się od pierwszej połowy XIX w., zdecydowały, że w stulecie śmierci poety zawiązał się komitet budowy pomnika A. Mickiewicza, uroczyste odsłoniętego w 1956 r. w Starogardzie Gd. Trzeba dodać, że pomnik dłuta zasłużonego rzeźbiarza pomorskiego, Ignacego Zelka z Torunia, był i nadal jest jedynym *sensu stricto* pomnikiem autora *Pana Tadeusza* na Pomorzu, jeśli nie w północnej Polsce¹. Zbudowana w tym czasie szkoła-tysiąclatka otrzymała również

imię A. Mickiewicza, tym imieniem nazwano także ulicę i osiedle mieszkaniowe (domków jednorodzinnych) w Starogardzie Gd.

Dopełnieniem tradycji mickiewiczowskich, zarazem nawiązaniem do najlepszego dziedzictwa naukowego i kulturalnego starogardzkiego ośrodka, było powołanie przy tutejszym Liceum Ogólnokształcącym im. M. Skłodowskiej-Curie Oddziału Towarzystwa Literackiego im. A. Mickiewicza. 10 czerwca 1980 r. w auli szkolnej udekorowanej barwami narodowymi i kwiatami zebrali się przy popiersiu wieszca starogardzcy poloniści i wielbiciele literatury, by wysłuchać referatu prof. Andrzeja Bukowskiego (UG) na temat Kultu Adama Mickiewicza na Pomorzu. Po jego wystąpieniu uczestnicy spotkania udali się pod pomnik Mickiewicza, gdzie złożono kwiaty od gdańskiego Oddziału Towarzystwa nauczycieli i młodzieży szkoły im. Mickiewicza oraz harcerstwa. W dalszej części inauguracyjnego zebrania dr Jan Data (UG) przedstawił statut Towarzystwa. Licznie zebrani nauczyciele i aktywiści kulturalni Starogardu Gd. i okolic postanowili wstąpić w szeregi Towarzystwa i utworzyć własny Oddział, podlegający bezpośrednio Zarządowi Głównemu w Warszawie. Tego samego dnia dokonano wyboru władz oddziałowych. Na czele zarządu stanął zast. dyrektora LO Tadeusz Kubiszewski jako prezes oddziału.

Oficjalne przyjęcie naszego Oddziału do grona placówek terenowych nastąpiło na Zjeździe delegatów Towarzystwa Literackiego im. A. Mickiewicza w Płocku, w dniach 20—21 września 1980 r., na którym reprezentował nasz Oddział Roman Miszewski, dyr. Biblioteki Miejskiej w Starogardzie, członek zarządu Oddziału.

Prawie natychmiast starogardzki Oddział Towarzystwa rozpoczął swą działalność. Zgodnie z przyjętym ramowym planem pracy Towarzystwo zamierza zorganizować szereg imprez rocznicowych, spotkań i odczytów, wycieczek śladami pisarzy, także uroczystości specjalne (25-lecie pomnika A. Mickiewicza w Starogardzie Gd.), w miarę możliwości planuje też publikację własnych wydawnictw.

23 września 1980 r. oddział zorganizował spotkanie swych członków z prof. drem Pawłem Wyczyńskim, czołowym romanistą polskiego pochodzenia na Uniwersytecie Ottawskim w Kanadzie². Gościł on na specjalne zaproszenie w Polsce, odwiedził uniwersytety w Lublinie, Warszawie, Toruniu, Krakowie i Katowicach, przebywał też na rodzinnym Kociewiu, m.in. w Starogardzie Gd. Podczas spotkania mówił o swym dorobku naukowym w dziedzinie krytyki literackiej, badań nad literaturą franko-kanadyjską, głównie zaś o własnej twórczości poetyckiej w języku polskim, o przygotowanym do druku zbiorze pt. *W słonecznej ciemni*. Spotkanie upłynęło w miłej i wzruszającej atmosferze, zaś kontakty z prof. Wyczyńskim postanowiono utrzymywać i nadal rozwijać.

Innego rodzaju spotkanie odbyło się 23 października 1980 r. Tym razem zorganizowano uroczystość wręczenia ks. drowi Bernardowi Sychcie, wybitnemu badaczowi kultury ludowej i leksykografowi Kaszub i Kociewia medalu pamiątkowego za pomnikowe dzieło pt. *Słownictwo kociewskie na tle kultury ludowej*³, którego pierwszy tom ukazał się już na początku 1980 r. Medal projektu Ryszarda Szwocha wręczył zasłużonemu pelpińskiemu uczonemu prezes Oddziału, Tadeusz Kubiszewski⁴. Odczytany też został stosowny adres gratulacyjny, utrwalony na czerpanym papierze przez artystę kociewskiego, Jana Wałaszewskiego.

W listopadzie 1980 r. zaplanowano zebranie informacyjne Oddziału, zaś w grudniu — zorganizowanie spotkania-koncertu na temat twórczości Czesława Miłosza, laureata literackiej nagrody Nobla. W programie oprócz wystąpienia omawiającego drogę twórczą poety przewidziano prezentacje jego utworów. Pierwsze półrocze naszej działalności pozwala sądzić, że nie zabraknie nam inwencji i energii w planach na dalsze lata.

Przypisy

¹ W parku oliwskim im. A. Mickiewicza istnieje popiersie poety umieszczone na cokole, przy bramie zaś stylizowana podobizna Mickiewicza.

² Prof. dr Paweł Wyczyński, ur. w 1921 r. w Zelgoszczy woj. gdańskie, wychowanek gimnazjum w Starogardzie, uczestnik konspiracji antyhitlerowskiej (współtwórca tzw. „Jaszczurki”) na Kociewiu. Autor licznych prac krytycznych i współautor 6-tomowego raportu o stanie kultury dwujęzycznej Kanady.

³ Bernard Sychta, *Słownictwo kociewskie na tle kultury ludowej*, t. 1, Wrocław 1980.

⁴ Medal dwustronny o średnicy 6 cm, na awersie otwarta księga i napis: „Bernardowi Sychcie, autorowi słownika kociewskiego. 1980”, zaś na rewersie herb Starogardu Gd. — stolicy Kociewia i siedziby Towarzystwa Literackiego — fundatora medalu, oraz pełna nazwa ofiarodawcy. Medal wybito w 3 egz. (dla B. Sychty, Oddziału Towarzystwa i Muzeum Kociewskiego w Starogardzie Gd.).

Teresa Klicka

SPRAWOZDANIE ZE ZJAZDU DELEGATÓW ODDZIAŁÓW TOWARZYSTWA LITERACKIEGO IM. ADAMA MICKIEWICZA W PŁOCKU

W dniach 19-21 września 1980 r. obradował w Płocku kolejny statutowy Zjazd Delegatów Oddziałów Towarzystwa Literackiego im. Adama Mickiewicza połączony z sesją naukową dla uczczenia 150 rocznicy Nocy Listopadowej. Obrady odbywały się w siedzibie Towarzystwa Naukowego Płockiego w obecności Wojewody Płockiego mgr Jana Gorczycy, dyrektora Wydziału Kultury Urzędu Wojewódzkiego mgr Witolda Gałkowskiego, zastępcy sekretarza propagandy Komitetu Wojewódzkiego PZPR mgr Tomasza Klickiego.

Otwarcia dokonał prof. dr Mieczysław Klimowicz — prezes Zarządu Głównego zwracając uwagę na ścisłą więź, jaka w wyniku działalności Towarzystwa zaistniała między ośrodkami uniwersyteckimi i polonistyką szkolną. Zebranych powitała pani mgr Teresa Klicka — prezes Oddziału Płockiego. Minutą ciszy uczczono pamięć zmarłego 5 marca 1980 r. członka Towarzystwa Literackiego im. A. Mickiewicza, miłośnika i znawcy literatury, dr Szczepana Wacka.

Wprowadzeniem do dyskusji było sprawozdanie z działalności Towarzystwa przedstawione przez dr Barbarę Krydę, które w części ogólnej zawierało próbę odpowiedzi na pytanie o miejsce Towarzystwa w aktualnej sytuacji kulturowej, a w części szczegółowej ujęło najważniejsze elementy działalności Zarządu Głównego i Oddziałów w ciągu ostatniego roku. Wszystkie te problemy stały się przedmiotem ożywionej, ciągnącej się do późnych godzin wieczornych dyskusji. Głos zabierali członkowie Zarządu Głównego i przedstawiciele Oddziałów: prof. dr Zdzisław Libera, doc. dr Janusz Maciejewski, prof. dr Janina Kulczycka-Saloni, doc. dr Stanisław Fita, dr Maria Grabowska, dr hab. Stanisław Świrko, dr Ryszard Wojciechowski, doc. dr